

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.021.04.2016

P/16/043

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/043 – Nadzór nad transportem i ubojem zwierząt gospodarskich
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler/Kontrolerzy] Kontroler/Kontrolerzy]	Jacek Młynarczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/111/2016 z dnia 4 października 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Ostrzeszowie, ul. Gen. Sikorskiego 58, 63 – 500 Ostrzeszów (dalej: Inspektorat)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Lamek, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Ostrzeszowie ¹ (dalej: Powiatowy Lekarz albo PLW). (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości² działalność Inspektoratu w zbadanym zakresie w latach 2014 – 2016 (I półrocze)³

Powiatowy Lekarz zapewnił rzetelne prowadzenie wymaganych rejestrów podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, a informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego były przekazywane na bieżąco Głównemu Lekarzowi Weterynarii. Nadzór nad transportem zwierząt i ich ubojem w rzeźniach sprawowany był prawidłowo, a obowiązki w zakresie sprawozdawczości wykonywane były rzetelnie i terminowo. W zakresie dobrostanu zwierząt zostały skontrolowane wszystkie rzeźnie funkcjonujące na terenie powiatu ostrzeszowskiego. Podejmowane były również skuteczne działania w zakresie egzekwowania od podmiotów zajmujących się transportem zwierząt gospodarskich zaleceń pokontrolnych sformułowanych po kontroli doraźnej dotyczącej dobrostanu zwierząt.

W ocenie NIK Powiatowy Lekarz sprawował natomiast niedostateczny nadzór nad ubojem zwierząt dokonywanym w gospodarstwach w celu produkcji mięsa na użytek własny, co skutkowało brakiem pewności czy uśmiercanie zwierząt następowało wyłącznie w sposób humanitarny, polegający na zadawaniu przy tym minimum cierpienia fizycznego i psychicznego, a nadto, w przypadku zwierząt kopytnych – tylko po ich uprzednim pozbawieniu świadomości przez przyuczonego ubojowca.

¹ Od 1 czerwca 1999 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dalej również: okres objęty kontrolą

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Nadzór Powiatowego Lekarza nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt gospodarskich w transporcie i uboju.

Opis stanu
faktycznego

1.1. Powiatowy Lekarz, zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt⁴, prowadził rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną. Rejestr prowadzony był według wzoru określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 4 uozz⁵. W latach 2014, 2015, 2016 (I półrocze) obejmował kolejno: 19, 20, 23 podmioty prowadzące podlegającą zatwierdzeniu działalność nadzorowaną w zakresie: zarobkowego transportu zwierząt lub transportu zwierząt wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej oraz obrotu zwierzętami, z wyjątkiem obrotu prowadzonego w ramach działalności rolniczej w rozumieniu przepisów prawa działalności gospodarczej, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt (art. 1 pkt 1 lit. a i c ww. ustawy). Stosownie do art. 20 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego⁶, Powiatowy Lekarz prowadził rejestr zakładów obejmujący:

- 15 zakładów zatwierdzonych na podstawie art. 4 ust. 2 rozporządzenia (WE) 853/2004⁷ (sześć rzeźni prowadzących ubój zwierząt kopytnych udomowionych, trzy rzeźnie uboju drobiu, sześć zakładów rozbioru i przetwórstwa mięsa białego i czerwonego),

- 15 rzeźni zatwierdzonych w trybie i na zasadach określonych w art. 31 ust. 2 rozporządzenia (WE) 882/2004⁸, z uwzględnieniem zakładów podlegających obowiązkowi zatwierdzenia, wyszczególnione w załączniku 1 do Instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWbż-500-1/2015 z dnia 9 marca 2015 r.

Prowadzone rejestry były kompletne i aktualizowane na bieżąco. Ujęcie podmiotów w rejestrach i wykazach było poprzedzone decyzją zatwierdzającą, a w przypadku jednego zakładu, decyzją warunkowo zatwierdzającą. W każdym z przypadków wydanie decyzji zatwierdzającej zostało poprzedzone kontrolą przeprowadzoną w zakładzie, którego wniosek dotyczył.

(dowód: akta kontroli str. 4, 6, 31, 37, 110, 111, 124, 127, 129, 131, 134, 136, 141-144, 145, 146, 162, 203-205, 206-210, 864, 865-875, 876-880, 881-894, 923-925)

1.2. Zgodnie z art. 11 ust. 3 uozz oraz art. 22 ust. 1 pkt 1 uppz, Powiatowy Lekarz za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weterynarii, przekazywał Głównemu Lekarzowi Weterynarii informacje zawarte w rejestrach i wykazach oraz informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w rejestrze lub wykazie. Na liście publikowanej na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Weterynarii występowały wszystkie zakłady zatwierdzone przez Powiatowego Lekarza oraz podmioty prowadzące działalność nadzorowaną (w zakresie: zarobkowego transportu zwierząt lub transportu zwierząt wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej⁹; obrotu zwierzętami, pośrednictwa

⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, ze zm., dalej: uozz.

⁵ Rejestr był zgodny z obowiązującym wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 stycznia 2012 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (Dz. U. z 2012 r., poz. 128 – akt uchylony z dniem 25 stycznia 2016 r.)

⁶ Dz. U. z 2014 r. poz. 1577, ze zm., dalej: uppz.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. UE L 139 z dnia 30 kwietnia 2004 r., str. 55).

⁸ Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. U. UE L 165 z dnia 30 kwietnia 2004 r., str. 1).

⁹ http://old.wetgiw.gov.pl/index.php?action=szczegoly&m_id=28&kat_id=2382

w tym obrocie lub skupu zwierząt¹⁰; rzeźnie prowadzące ubój zwierząt kopytnych udomowionych¹¹; ubojnie drobiu i zajęczaków¹²).

(dowód: akta kontroli str. 4, 6, 31, 37, 110, 111, 124, 127, 129, 131, 134, 136, 141-144, 145, 146, 162, 203-205, 206-210)

1.3. W okresie objętym kontrolą Powiatowy Lekarz nie stwierdził funkcjonowania rzeźni lub podmiotu prowadzącego działalność nadzorowaną, o której mowa w art. 1 pkt. 1 lit. a-e uozz, lub który nie zgłosił swej działalności lub nie uzyskał decyzji zatwierdzenia zakładu albo nie został wpisany do rejestru zakładów (w sytuacji, gdy decyzja o zatwierdzeniu nie była wymagana). Powiatowy Lekarz nie stwierdził również funkcjonowania zakładu po cofnięciu wymaganego zatwierdzenia lub zawieszeniu zatwierdzenia w drodze decyzji, bądź też wydaniu decyzji zakazującej prowadzenie określonego rodzaju działalności nadzorowanej i skreśleniu podmiotu z rejestru.

(dowód: akta kontroli str. 559)

1.4. Stosownie do wymagań § 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny¹³, w okresie objętym kontrolą do Powiatowego Lekarza wpłynęły informacje o zamiarze uboju na potrzeby własne: 5705 sztuk trzody chlewnej; czterech kóz; dwóch owiec; 24 cieląt do szóstego miesiąca życia. Informacje te zawierały wymagane w § 4 ust. 2 pkt 1 dane, w tym miejsce i termin uboju, imię i nazwisko osoby uprawnionej do jego przeprowadzenia i numer telefonu osoby informującej. Powiatowy Lekarz w 11 przypadkach zweryfikował dokumentację dotyczącą uboju zwierząt na potrzeby własne, w zakresie realizacji obowiązku badania mięsa w kierunku włośni oraz informowania PLW o zamiarze uboju. W konsekwencji stwierdził brak trzech takich informacji oraz nałożył trzy mandaty w łącznej kwocie 350 zł, za brak badania próbek mięsa wieprzowego w kierunku włośni. Ponadto, w wyniku analizy wszystkich 44 informacji otrzymanych od Biura Powiatowego w Ostrzeszowie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: ARiMR w Ostrzeszowie) PLW stwierdził: zgłoszenie mu ośmiu informacji o zamiarze uboju bydła (pięć) i kóz (trzy) na potrzeby własne, wykazanych jednocześnie w ewidencji ARiMR w Ostrzeszowie jako sztuki padłe; brak wymaganych informacji od posiadaczy zwierząt o zamiarze uboju 22 (50%) zwierząt (18 cieląt i czterech kóz). W efekcie dokonanych ustaleń wymierzył dwie kary nałożone decyzjami na łączną kwotę 200 zł¹⁴ i zastosował pięć pouczeń.

W trakcie kontroli NIK, Powiatowy Lekarz wydał kolejne 10 decyzji administracyjnych (obejmujących 11 ubojów) wymierzając kary w kwocie łącznej 1 000 zł, zastosował jedno pouczenie oraz wystosował jedno wezwanie do złożenia wyjaśnień. Dwie przekazane informacje dotyczyły uboju z konieczności, o którym mowa w art. 17 ust. 3 uppz. Wszystkie wymierzone kary dotyczyły braku pisemnego zgłoszenia do Powiatowego Lekarza zamiaru uboju zwierząt w gospodarstwach w celu produkcji mięsa na użytek własny. Według uzyskanej w toku kontroli informacji ARiMR w Ostrzeszowie, w kontrolowanym okresie do tej agencji zgłoszono ubój łącznie 1.125 zwierząt, tj. 20% zwierząt, których zamiar uboju zgłoszono do Powiatowego Lekarza.

(dowód akta kontroli str. 211, 559-560, 586-632, 640-786, 787-820, 895, 896, 897)

¹⁰ http://old.wetgiw.gov.pl/index.php?action=art&a_id4948

¹¹ http://old.wetgiw.gov.pl/index.php?action=art&a_id=4498

¹² http://old.wetgiw.gov.pl/index.php?action=art&a_id=4300

¹³ Dz. U. z 2016 r. poz. 885.

¹⁴ Decyzja bez numeru z dnia 14 stycznia 2015 r. oraz nr 112/2016 z 25 kwietnia 2016 r.

Powiatowy Lekarz nie posiadał informacji, czy przy uboju zwierząt na terenie gospodarstwa, stosownie do § 3 ww. rozporządzenia, spełnione były wymagania określone w przepisach o ochronie zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 559-560, 586-632, 638-639)

1.5. Powiatowy Lekarz opracowując plany kontroli na lata: 2014, 2015 i 2016 zaplanował odpowiednio: 16, 15 i 15 kontroli, obejmując nimi 44%, 40% i 37% podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną na terenie powiatu ostrzeszowskiego. W ramach tych kontroli zaplanował objęcie kontrolą dobrostanu zwierząt corocznie wszystkich dziewięciu zatwierdzonych ubojni, wypełniając tym samym zalecenia wynikające z Instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.420-31/13 z dn. 28 marca 2013 r., dotyczące objęcia taką kontrolą co najmniej 20% rzeźni, nie mniej niż 4 rzeźni, w ramach krajowego planu kontroli okresowej zakładów.

(dowód: akta kontroli str. 219-227, 228-264, 265-298, 229-328, 329-335, 336-391, 392-534, 929-931)

1.6. Na podstawie półrocznych raportów z kontroli rzeźni pod względem dobrostanu zwierząt¹⁵ oraz protokołów kontroli: lista kontrolna SPIWET – rzeźnia (dobrostan zwierząt) i lista kontrolna SPIWET - rzeźnia (pracownik ds. dobrostanu zwierząt), stwierdzono pełną realizację planu kontroli dobrostanu zwierząt w rzeźniach. W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą Powiatowy Lekarz przeprowadził 22, dziewięć i pięć (do 30 czerwca 2016 r.) kontroli w zakresie dobrostanu zwierząt, tj. zrealizował wszystkie zaplanowane kontrole w tym zakresie.

Powiatowy Lekarz, poprzez urzędowych lekarzy weterynarii wyznaczonych do nadzoru w zatwierdzonych ubojniach trzody chlewnej, drobiu i bydła, prowadził również bieżącą kontrolę środków transportu do przewozu zwierząt podczas rozładunku zwierząt w ubojniach. Łącznie przeprowadzono w tym zakresie: 735 (2014 r.); 460 (2015 r.) i 245 (do 30 czerwca 2016 r.) kontroli. Sporządzone przez Powiatowego Lekarza: listy kontrolne SPIWET – rzeźnia (dobrostan zwierząt); listy kontrolne SPIWET – rzeźnia (standardowe procedury operacyjne); listy kontrolne SPIWET – rzeźnia (pracownik ds. dobrostanu zwierząt) oraz sporządzone przez wyznaczonych lekarzy urzędowych protokoły kontroli środka transportu w zakresie dobrostanu zwierząt podczas rozładunku w rzeźni, spełniały wymogi art. 19d ustawy z dnia 29 stycznia 2009 r. o Inspekcji Weterynaryjnej¹⁶, w szczególności zawierały określenie przedmiotu kontroli i opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego. Kontrolą obejmowano zagadnienia ochrony zwierząt w ich transporcie i uboju. Z uwagi na brak stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie dobrostanu zwierząt, nie dokonywano ocen, nie sporządzano wniosków i zaleceń pokontrolnych oraz nie wydawano decyzji i nie sporządzano informacji w sprawie wykroczeń, o których mowa w art. 19f uiw.

Wyznaczeni przez Powiatowego Lekarza urzędowi lekarze weterynarii prowadzili także bieżące kontrole dobrostanu zwierząt w zakresie wdrożenia procedur operacyjnych w tym przedmiocie. Łącznie przeprowadzono kolejno 464, 469 i 234 takie kontrole w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą. Kontrole te obejmowały zagadnienia ochrony zwierząt w transporcie i uboju i dokumentowane

¹⁵ Załącznik nr 4 Instrukcji Nr GIWz.420-31/13 z dnia 28 marca 2013 r.

¹⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 1077, dalej: uiw.

były tygodniowym raportem z kontroli wdrażania procedur operacyjnych dotyczących dobrostanu zwierząt¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 219-227, 228-264, 265-298, 229-328, 329-335, 336-391, 560-561, 665)

1.7. W okresie objętym kontrolą Powiatowy Lekarz przeprowadził jedną doraźną kontrolę dobrostanu zwierząt gospodarskich. Przeprowadzona ona została w związku z informacją urzędowego lekarza weterynarii z dnia 28 stycznia 2014 r. o nieprawidłowej wentylacji w obrębie środka transportu, w wyniku czego udusiło się 1.065 kaczek spośród 3.543 transportowanych, tj. 30%. W wyniku przeprowadzonej kontroli PLW stwierdził, że plandeka naczepy miała niewłaściwie umieszczone otwory wentylacyjne. Ponadto naczepa nie miała wlotów powietrza w obrębie ściany czołowej. Stosownie do zaleceń Z-cy Wielkopolskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii, zawartych w piśmie nr ChZ.912.05.39.2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r.¹⁸, Powiatowy Lekarz ustalił z Powiatowym Komendantem Policji w Ostrzeszowie warunki przeprowadzenia w dniu 16 września 2014 r. wspólnej kontroli małych (do 3,5 t ładowności) środków transportu w zakresie dobrostanu zwierząt i dokumentacji przewozowej. Z uwagi na brak transportu zwierząt na wyznaczonym odcinku trasy w ww. dniu, kontroli nie zrealizowano.

(dowód: akta kontroli str. 168, 169-202, 561-562, 859-863)

1.8. Powiatowy Lekarz nie stwierdził innych nieprawidłowości w zakresie dobrostanu zwierząt podczas ich transportu i obrotu oraz uboju, niż te opisane w punkcie 1.7 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁹ dokonano oględzin prawidłowości stosowania procedur kontrolnych przez Powiatowego Lekarza²⁰ podczas rozładunku zwierząt, postępowania ze zwierzętami na terenie zakładu i podczas ich uboju (Ubojnia Drobiu w Doruchowie i Zakład Masarski we Wrzosach). Podczas kontroli uboju rytualnego drobiu halal (z ogłuszaniem) i tradycyjnego uboju bydła (z ogłuszaniem), Powiatowy Lekarz przyjął wyznaczniki do kontroli określone w ww. Instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.420-31/13. Skontrolowano dobrostan zwierząt i standardowe procedury operacyjne m.in. dotyczące dobrostanu zwierząt podczas uboju rytualnego i dotyczące pracownika ds. dobrostanu zwierząt. Powiatowy Lekarz, zgodnie z ww. instrukcją, skontrolował: kwalifikacje personelu; standardowe procedury operacyjne (przyjęcia transportu, obchodzenia się ze zwierzętami i opieką nad nimi, unieruchamiania zwierząt, ich ogłuszania, pętania lub podwieszania żywych zwierząt, wykrwawiania zwierząt, kontroli ogłuszania) oraz obowiązki pracownika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt. Oględzinom poddano czynności PLW dotyczące kontroli: przemieszczania zwierząt na terenie rzeźni, rozładunku zwierząt, postępowania personelu w trakcie przemieszczania zwierząt na terenie rzeźni, konstrukcji pomieszczeń rzeźni przeznaczonych do przemieszczania zwierząt; przetrzymywania zwierząt na terenie rzeźni, w tym konstrukcję magazynu żywca, opieki zapewnionej zwierzętom przetrzymywanym

¹⁷ Załącznik nr 6 do Wytycznych dla Urzędowych Lekarzy Weterynarii Dotyczących Przeprowadzania Kontroli w Rzeźniach w Zakresie Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) i Dobrostanu Zwierząt Nr GIWbż-500-2/12 (1) Głównego Inspektora Weterynarii z dnia 25 maja 2012 r.

¹⁸ Z-ca Wielkopolskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii w piśmie nr ChZ.912.05.39.2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. polecił ustalenie z powiatowym komendantem policji warunków wspólnych kontroli małych środków transportu (do 3,5t) przewożących zwierzęta w zakresie dobrostanu, jak również towarzyszącej zwierzętom oraz przewoźnikom dokumentacji. Szczególną uwagę należało zwrócić na miejsca przeładunku zwierząt, gospodarstwa wywozu, nielegalne miejsca gromadzenia i targowiska. O wszystkich nieprawidłowościach stwierdzonych w transporcie, w czasie wspólnych kontroli, oraz w kontrolach cytowanych obiektów należało niezwłocznie informować WIW w Poznaniu.

¹⁹ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677, dalej: ustawa o NIK.

²⁰ Termin Powiatowy Lekarz Weterynarii, oznacza tutaj również urzędowego lekarza weterynarii tj. lekarza weterynarii zatrudnionego na podstawie umowy o pracę w Inspekcji Weterynaryjnej lub lekarza weterynarii wyznaczonego na podstawie art. 16 uiw, który na podstawie upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, może przeprowadzać czynności kontrolne w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt.

w rzeźni oraz uboju zwierząt (warunki unieruchamiania i ogłuszania, sposoby ogłuszania zwierząt i ich skuteczność, wykrawianie zwierząt). Powiatowy Lekarz skontrolował: prowadzenie systematycznych kontroli skuteczności uśmiercania zwierząt przez wyznaczonego pracownika zakładu; zgodność postępowania z opracowanymi procedurami operacyjnymi w przypadku stwierdzenia oznak życia zwierzęcia, wobec którego ubojowiec stwierdził wątpliwość skuteczności ogłuszenia; stosowanie indywidualnego krępowania dla przeżuwaczy; opracowanie w procedurach wskaźników oznak przytomności lub wrażliwości na bodźce, w celu wykrycia oznak życia u zwierząt. W toku oględzin PLW zalecił: zwrócenie baczniejszej uwagi pracowników na możliwość potknięcia się bydła podczas wprowadzania do klatki ubojowej; uściślenie w procedurach transportu ptaków sposób nadzoru ich załadunku u producenta oraz dokumentowania tego nadzoru.

Powiatowy Lekarz posiadał informację: o liczbie ubitych w kontrolowanym okresie zwierząt bez ogłuszania w poszczególnych ubojniach (19.648 szt. drobiu i 3.071 szt. bydła) oraz ilości pozyskanego mięsa z takich ubojów (40.174 kg drobiu i 1.453.425 kg wołowiny) oraz postępowaniu z tak pozyskanym mięsem (wywiezionym w całości za granicę).

(dowód: akta kontroli str. 561-562,640-643,898-899)

1.9. W okresie objętym kontrolą Powiatowy Lekarz co do zasady nie wydawał zaleceń pokontrolnych po kontrolach dobrostanu zwierząt w rzeźniach. Jedynie w wyniku kontroli doraźnej opisanej w punkcie 1.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego NIK, Powiatowy Lekarz (w protokołach kontroli nr 25/01/2014 z dnia 28 stycznia 2014 r. i z dnia 30 stycznia 2014 r. środka transportu drobiu) zalecił zapewnienie otworów wentylacyjnych w obrębie czołowej ściany naczepy środka transportu, a przewoźnik zobowiązał się do ponownego przeszkolenia konwojentów zwierząt. W dniach 31 stycznia i 5 lutego 2014 r. Powiatowy lekarz dokonał kontroli realizacji zaleceń pokontrolnych i stwierdził, że przewoźnik wykonał zalecenia z protokołu kontroli z dnia 30 stycznia 2014 r., tzn.: wykonał dodatkowe otwory w plandekach i naczepach, które miały zapewnić odpowiednią wentylację. Pouczono również przewoźnika, że powierzchnia okienna powinna stanowić 40% powierzchni bocznej samochodu. Przewoźnik przedstawił podpisany przez opiekunów zwierząt plan kryzysowy dotyczący m.in. postępowania w czasie postoju.

(dowód: akta kontroli str. 187-189, 635-637)

1.10. W wyniku postępowania związanego z nieprawidłowościami stwierdzonymi w toku przeprowadzonej kontroli doraźnej, Powiatowy Lekarz dnia 5 lutego 2014 r. zawiadomił Komendę Powiatową Policji w Ostrzeszowie o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia czynu z art. 37b ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt²¹ przez reprezentanta przewoźnika oraz czynu z art. 37b ust. 2 pkt 1 tej ustawy²², przez kierowcę i opiekuna zwierząt w transporcie. W wyniku tego zawiadomienia Komenda Powiatowa Policji w Ostrzeszowie w dniu 8 kwietnia 2014 r. poinformowała PLW o złożeniu wniosku o ukaranie do Sądu Rejonowego w Kępnie.

(dowód: akta kontroli str. 149-194,195,196,197-199,633-634)

1.11. Powiatowy Lekarz wywiązywał się z obowiązku sprawozdawczego, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce

²¹ Dz. U. z 2013 r. poz. 856 ze zm., dalej: uoz. (Kto, będąc przewoźnikiem w rozumieniu art. 2 lit. x rozporządzenia nr 1/2005 nie zapewnia transportowanym zwierzętom warunków, o których mowa w załączniku I do rozporządzenia nr 1/2005, podlega karze aresztu lub grzywny.

²² Kto, będąc opiekunem w rozumieniu art. 2 lit. k rozporządzenia nr 1/2005, nie wypełnia obowiązków określonych w art. 8 tego rozporządzenia, podlega karze aresztu lub grzywny.

publicznej²³. Sprawozdania z nadzoru weterynaryjnego: formularze RRW – 3 i RRW – 5, zawierały zgodną z prowadzonymi rejestrami liczbę: 19 (na koniec 2014 r.) i 20 (na koniec 2015 r.) podmiotów prowadzących zarobkowy przewóz zwierząt; przewóz wykonywany w związku z inną działalnością gospodarczą i obrót zwierzętami oraz 15 podmiotów zatwierdzonych (ubojnie, zakłady rozbioru, przetwórstwa mięsa czerwonego i białego - na koniec 2014 i 2015 r.)

(dowód: akta kontroli str. 6-28,31-37,109-112,124-139,145,821-839)

1.12. PLW nawiązał w dniu 30 września 2016 roku współpracę z Komendą Powiatową Policji w Ostrzeszowie w zakresie wspólnych kontroli dobrostanu zwierząt w transporcie. Wyznaczono trzy miejsca wspólnych kontroli na terenie powiatu ostrzeszowskiego oraz określono sposób ustalania terminów ich przeprowadzania. Do dnia zakończenia kontroli przeprowadzono trzy takie kontrole. W jednej z nich, w dniu 27 października 2016 roku udział także brali inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego.

Powiatowy Lekarz wskazał na brak tzw. punktów kontroli ITD na terenie powiatu ostrzeszowskiego oraz brak podmiotów nadzorowanych prowadzących działalność w zakresie miejsca gromadzenia zwierząt, targów, wystaw, pokazów, konkursów, miejsc odpoczynku, miejsc przeładunku zwierząt i stacji lub miejsc kwarantanny, które mogłyby być objęte kontrolą dobrostanu zwierząt podczas ich transportu.

(dowód: akta kontroli str. 846-858)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Powiatowy Lekarz w latach 2014-2016 (I półrocze) nie przeprowadził żadnej kontroli dotyczącej dobrostanu zwierząt podczas ich uboju na terenie gospodarstwa dokonywanego w celu produkcji mięsa na użytek własny, spełniającego warunki o których mowa w art. 17 ust. 1a uppz. Nie sprzyjało to sprawowaniu należytego nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt, do czego – jako organ Inspekcji Weterynaryjnej – był zobligowany w świetle art. 3 ust. 2 pkt 5 lit. g, w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 3 uiw, a także art. 34a ust. 1 i 2 uoz. Zaniechania takie skutkowały brakiem pewności czy uśmiercanie zwierząt następowało zgodnie z art. 33 ust. 1a i art. 34 ust. 3 uoz, tj. wyłącznie w sposób humanitarny, polegający na zadawaniu przy tym minimum cierpienia fizycznego i psychicznego, a nadto, w przypadku zwierząt kopytnych – tylko po ich uprzednim pozbawieniu świadomości przez przyuczonego ubojowca.

PLW wyjaśnił m.in., że przyczyną braku nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt podczas uboju na potrzeby własne był brak fizycznych możliwości nadzorowania 5.705 takich ubojów, przy obecnej jednoosobowej obsadzie inspektora ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego. Wskazał także na lukę prawną związaną z obowiązkiem podania w informacji jedynie daty uboju bez wskazania godziny tego uboju oraz z przeprowadzaniem uboju zwierząt poza godzinami i terminami pracy Inspekcji.

(dowód: akta kontroli str. 638-639)

NIK wskazuje, że wskazane przez PLW okoliczności niewystarczająco uzasadniają całkowite zaniechanie przeprowadzania wskazanych kontroli. Ponadto, w § 4 ust. 2 pkt 1 lit. e rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny jest mowa o terminie – a nie o dniu uboju. W świetle treści § 4 ust. 1, skoro informacja o zamiarze uboju ma zostać zgłoszona

²³ Dz. U. z 2016 r. poz. 1068.

na co najmniej 24 godziny przed jego dokonaniem, to uzasadnione jest żądanie przez PLW – przynajmniej w przypadku zgłoszeń o zamiarze dokonania uboju w dniu następnym po dniu zgłoszenia – podawania w tych informacjach oprócz daty, także godziny w jakiej ubój ten będzie przeprowadzany.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność Inspektoratu w zbadanym obszarze.

2. Działania Inspekcji Weterynaryjnej podejmowane w związku z informacjami o nieprawidłowościach w dobrostanie zwierząt

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą do Powiatowego Lekarza skierowano dziewięć informacji dotyczących nieprawidłowości w zakresie dobrostanu zwierząt, przy czym nie dotyczyły one dobrostanu zwierząt w transporcie i uboju.

(dowód: akta kontroli str. 841-844)

2.2. PLW współpracował z samorządem lekarsko – weterynaryjnym oraz organizacjami społecznymi, których celem jest ochrona zwierząt. Jak wyjaśnił, współpraca z samorządem lekarzy weterynarii w kontrolowanym okresie realizowana była na bieżąco, poprzez bezpośredni udział Powiatowego Lekarza w kwartalnych posiedzeniach Rady Wielkopolskiej Izby Weterynaryjnej, której od 2014 r. jest on członkiem. Wskazał, że podczas obrad ww. rady przedstawiane były zagadnienia dotyczące działalności Wielkopolskiej Izby Weterynaryjnej, w tym również w zakresie rozwiązywania problemów dotyczących dobrostanu zwierząt w ich w transporcie i uboju, a wypracowane stanowiska w tym zakresie były wykorzystane i stosowane na terenie powiatu ostrzeszowskiego. Dodał, że współpraca m.in. z organizacjami pożytku społecznego polegała na bieżącej analizie sygnałów prasowych oraz informacji kierowanych do PWL w zakresie dobrostanu zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 845)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Inspektoratu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Inspektoratu w zbadanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia objęcia właściwym nadzorem uboju zwierząt na terenie gospodarstw w celu produkcji mięsa na użytek własny.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 19 grudnia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Jacek Młynarczyk
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
Podpis